

Uluslararası Balkan Sempozyumu: *Medeniyet Havzalarında Tarih ve Tarihçilik III*

Program
Kitapçığı

Düzenleyenler

ilem
İlmi Etüdler derneği

20
Yılı

ilem
TARİH
GALATYALARA MERKEZİ

Destekleyen

ÖYTB
T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

Program İçeriđi

• 30 Eylül 2022 Cuma

09.30-10.00 / Kayıt ve Açılış Konuşmaları

• 1. Oturum – Moderatör: Sevba Abdula

10.00 - 10.40 / Umut Başat – Selçuklu Dönemi Bizans Kaynaklarında Türkler ve Balkanlar

10.40 - 11.20 / Mehmet Hacısalihoğlu & Neriman Ersoy Hacısalihoğlu – Balkanlarda İktidar ve Tarih:

Tarih Ders Kitapları

11.20 - 11.30 / ay-Kahve Arası

• 2. Oturum – Moderatör: Halil İbrahim Erol

11.30 - 12.10 / zgr Kolçak – Osmanlı Macaristan'ı: Osmanlı Anlatı Kaynaklarında Macar İlleri (1526-1716)

12.10 - 12.50 / Bahadır Bakkaloğlu – Evliya elebi'de Balkanların Anlatımı

12.50 - 14.00 / gle Arası

• 3. Oturum – Moderatör: Sedat Beslija

14.00 - 14.40 / Levent Kayapınar – Bizans ve Osmanlı Kaynaklarında Türkler ve Balkanlar

14.40 - 15.20 / Sevba Abdula – Sırlarda İktidar ve Tarih: 1990 Sonrası Tarihyazımı

• 1 Ekim 2022 Cumartesi

• 4. Oturum – Moderatör: Levent Kayapınar

10.00 - 10.40 / Mustafa Hamdi Sayar – Balkan Coğrafyasına Yönelik Tarihi Kaynaklar ve

Tarihçiler: Antik Yunan ve Roma Dönemi

10.40 - 11.20 / Ayşe Kayapınar – XVI. Yüzyıl Osmanlı Kaynaklarında Balkanlar

11.20 - 11.30 / ay-Kahve Arası

• 5. Oturum – Moderatör: Ayşe Kayapınar

11.30 - 12.10 / Maria Vasilikiotu – Bizans Metinlerine Göre Diğer "Komşu" Kabilelerin

Hakları

12.10 - 12.50 / Ognjen Kreřić – Uzun 19. Yüzyıl Boyunca Sırbistan'da Tarih Kaynakları

ve Tarihçiler

12.50 - 14.00 / gle Arası

• 6. Oturum – Moderatör: Mehmet Hacısalihoğlu (Todor Popnedelev'in anısına)

14.00 - 14.40 / Sedat Beslija – Bosna Hersek Tarihi alışmaları Kaynakları (1790-1918)

14.40 - 15.20 / Milena Petkova – Bulgar Tarihi Kaynakları ve Tarihçileri

15.20 - 15.30 / ay-Kahve Arası

• 7. Oturum – Moderatör: Neriman Ersoy Hacısalihoğlu

15.30 - 16.10 / Amir Duranoviç – Bosna-Hersek'in Modern Tarihyazımına Kısa Bir Bakış

16.10 - 16.50 / Kasım Hızlı – Balkan Tarihyazımında Tartışmalı Bir Mesele: Osmanlı

Devleti'ni 93 Harbi'ne Kim Soktu?

Balkan Sempozyumu Amaç ve Kapsamı

Tarihyazımı, tarih hakkında gösterdikleri kadar göstermedikleriyle de mevcuttur. Her tarihyazımı bir inşadır: kimliğin, ulusun, inancın inşası... Bu inşalar sorgulanmadıkları müddetçe hakikate dönüşür ve böylelikle yazılmış resmî tarihleri sorgulamak anlamsız hale gelir. Halbuki bu inşa sürecinde tarihçinin anlattıkları kadar anlatmadıkları da hakikatin bir parçasıdır ve zaman içerisinde bulunan her bulgunun bu inşaya eklenmesi gerekir. Böylelikle tarihî anlatının tamamlandığı iddia edilemese de bir yapbozun parçaları gibi eldeki bulgular birleştirilecek ve geçmiş hakkında karanlık bir parça daha aydınlığa kavuşacaktır. “Medeniyet Havzalarında Tarih ve Tarihçilik III: Balkan Havzası Sempozyumu” da Balkan tarihyazımında karanlıkta kalmış konuları gün ışığına çıkarmak ve bunları tartışmayı hedeflemektedir.

Sempozyumun temel amacı Antik Yunan döneminden günümüze kadar “Balkan coğrafyası”na yönelik öne çıkan tarihi kaynakları ve tarihçileri irdeleyerek “tarihi kaynaklar” açısından Balkan havzasının bütünlüklü bir resmini ortaya çıkarmaktır. Bu sempozyum bölgeye yönelik araştırma yapacak yeni araştırmacılara “tarihi kaynaklar” a kolayca ulaşmayı sağlayarak dönemler arasında tarihi kaynakların, dinamiklerin, perspektiflerin, izleklerin, tarihçilerin ortaklaşan ve farklılaşan temel yapılarının daha kolay açıklanması, irtibatlandırılması, neden-sonuç ilişkisinin kurulması fırsatını sunacaktır.

Sempozyum Antik Yunan, Roma, Bizans, Osmanlı, ulus devletler, 20. ve 21. yy. dönemlerini kapsamaktadır. Böylelikle iki gün boyunca devam edecek sempozyumda Balkan tarihyazımıyla ilgili farklı kaynakların bir araya getirilmesi, bu coğrafyaya ait farklı anlatıların birleştirilmesi amaçlanmaktadır. Sempozyumda devletlerin arşivlerinden, seyahatnamelerin özel alanına kadar Balkan coğrafyasının nasıl algılandığı ve sonrasında günümüze nasıl aktarıldığı tartışılacak, Balkan tarihyazımının problemleri gündeme getirilecektir.

Selçuklu Dönemi Bizans Kaynaklarında Türkler ve Balkanlar

Doktora Öğrencisi Umut Başat
Dokuz Eylül Üniversitesi

Balkanların Türkleşme sürecini, Karadeniz'in kuzeyinden V. yüzyıl itibariyle Balkanlar'a geçen Türk toplulukları tetiklemiştir. XI-XIV. yüzyıllarda Karadeniz'in kuzeyindeki karmaşanın batıya doğru ittiği Peçenekler, Uzlar ve Kumanların başını çektiği çeşitli Türk toplulukları Tuna'nın kuzeyine yerleşmişler, uzun yıllar süren mücadeleler boyunca Tuna'yı geçerek Bizans idaresindeki Balkanlar'da terör estirmişlerdir. Bu Türk topluluklarından kimileri akınlar yapmakla kalmamış, aynı zamanda yerleşmeyi seçmişler ve Balkanlar'ın mozaik yapısına bir renk daha katmışlardır.

Balkanlar'da söz konusu dönemdeki Türk varlığını iki kısımda incelemek mümkündür. İlki Karadeniz'in kuzeyinden gelen, hem yağma ve hem de kısmî yerleşmeyle birlikte Bizans hizmetine girme safhası olarak değerlendirilebilir. İkinci kısım, Selçuklular ve ardından beylikler döneminde ekseriyetle Bizans'ın yardım isteği üzerine Balkanlar'a geçiş ve yine kısmî yerleşmelerdir. Özellikle bu ikinci kısım Osmanlıların Balkanlar'da hakimiyet kurmasını kolaylaştıran bir altyapı oluşmasını sağlamıştır. Tüm bu dönemler ve Türklerin faaliyetleri sınırlı sayıda da olsa Bizans kaynaklarına yansımış, bunlardan elde edilen veriler bölgedeki Türk varlığının niceliği hakkında pek fazla bilgi sağlamasa da niteliği hakkında kıymetli bilgiler edinmemizi sağlamıştır. Buradan hareketle Türklerin Balkanlar'daki varlığının yol haritasını çıkarmak mümkün hale gelmiştir. Bölgeye akınlar yapan ve yerleşen Türk toplulukları, Balkanlar'a Türk damgasını vurmuşlar ve kendilerinden sonra geleceklere bir 'Kızıl Elma' belirlemişlerdir.

Balkanlarda İktidar ve Tarih: Tarih Ders Kitapları

Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu
Doç. Dr. Neriman Ersoy Hacısalihoğlu

Bu makalede Balkan ülkelerinde uluslaşma sürecinin bir parçası olarak resmi tarih tezlerinin ortaya çıkışı ele alınmaktadır. Çalışmanın kapsamının genişliği ve bununla birlikte bir makale kapsamını geçmemesi gerektiği dikkate alınarak her bir uluslaşma süreci için bir veya birkaç örnek üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Seçilen örnekler elbette temsil bakımından en uygun olanlardır. Ulusal tarih tezlerinin ortaya çıkışı ve ana hatları özetle ortaya konduktan sonra bu tezlerin günümüz tarih ders kitaplarına ne şekilde yansıdığına da bakılmaktadır. Bu şekilde iktidar ve tarih ilişkisi de dikkate alınmıştır. Çalışmanın kaynakları tarih tezlerinin öncülüğünü yapmış tarihçiler ve eserleridir. Ayrıca günümüz tarih ders kitapları ve/veya bu ders kitapları hakkındaki bilimsel çalışmalar dikkate alınmıştır. Çalışmanın amacı Balkanlarda resmi tarih tezlerinin oluşumunda “Biz” ve “Öteki”nin ne şekilde tanımlandığını ve bu bağlamda Osmanlı dönemine nasıl bir rol biçildiğini ortaya koymaktır.

Osmanlı Macaristan'ı: Osmanlı Anlatı Kaynaklarında Macar İlleri (1526–1716)

Doç. Dr. Özgür Kolçak
İstanbul Üniversitesi

Ortaçağ Macar krallığının 1526'da çöküşünün ardından kraliyet toprakları Osmanlı ve Avusturya Habsburg hanedanlarının istilasına uğradı. Osmanlı âlimleri, garnizon erleri ve Türk yerleşimciler, Macar arazisinin yeni sakinleri arasına girdiler. Macaristan'ın memalik-i mahrusé'nin bir parçası haline gelişi, fiili nüfus hareketleri, imar faaliyetleri ve Macar kentlerinde Osmanlı hukukunun yerleştirilmesi gibi yapısal etkenlerle devam ederken, sürecin izlenebileceği sahalardan biri de yazılı eserlerdi. Osmanlı âlimleri, coğrafya eserlerinde Macaristan'ı tanımlamaya ve Macar diyarında yaşayan halkların mazisine dair bilgi vermeye başladılar. Osmanlı anlatı kaynakları, özellikle Avusturya Habsburglarına karşı yapılan seferler vesilesiyle Macar illerini ve burada yaşanan hadiseleri sayfalarına taşıdılar. Bildiriye esas teşkil eden çalışma, Macaristan'a dair klasik dönem Osmanlı müelliflerinin kaleminden çıkma çok sayıda vakayiname, ruzname, gazavatname ve coğrafya eserini ele alıp tanıtmaya karşın tebliğde bunlar yerine daha ziyade kendini Budinli, Peçuylu, Tımişvarlı hissedip öyle tanımlayan Osmanlıların hikâyeleri irdelenecektir. Ayrıca Osmanlı kamuoyunun Avusturya ve Osmanlı devletleri arasından Macaristan'dan geçtiğini kabul ettikleri sınır mefhumunun ne suretle oluşmuş olabileceğine dair tarihi kaynaklardan mülhem bir açıklama denenecektir.

Evliya Çelebi'de Balkanların Anlatımı

Doktora Öğrencisi Bahadır Bakkaloğlu
Ankara Üniversitesi

Seyahatnameler, tarihten coğrafyaya, sosyolojiden sanat tarihine, ekonomiden siyaset bilimine kadar pek çok bilimi ilgilendiren ve yazıldığı dönemle ilgili bilgileri bugüne aktaran önemli eserlerden biridir. Evliya Çelebi de, XVII. yüzyıl Osmanlı coğrafyasında yer alan birçok şehri ziyaret etmiş ve bu şehirler hakkında Seyahatnamesinde çok detaylı bilgiler vermiştir. Seyahatname, Evliya Çelebi'nin seyahatlerine göre kronolojik olarak düzenlenmiş ciltlerden oluşmaktadır. Buna göre I. cilt İstanbul; II. cilt Karadeniz, Gürcistan ve Doğu Anadolu; III. cilt Orta Anadolu, Suriye, Filistin, Balkanlar; IV. cilt Doğu ve Güneydoğu Anadolu, İran; V. cilt İran, Balkanlar ve Trakya; VI. cilt Sırbistan, Macaristan, Romanya; VII. cilt Almanya (Avusturya), Macaristan, Kırım, Dağıstan, Kafkasya; VIII. cilt Kırım, Yunanistan ve Arnavutluk; IX. cilt Hac yolculuğu ve X. cilt Kahire ile ilgilidir. Yazmış olduğumuz makalede özel olarak Evliya Çelebi'nin ilk Balkan seyahati konu alınmış ve Evliya Çelebi'nin seyahati esnasında nasıl bir güzergah izlediği, gittiği dönemde Balkan coğrafyasında nasıl bir havanın hakim olduğu, gördüğü, not almaya değer bulduğu önemli bilgiler anlatılmaya çalışılmıştır. Seyyah, Balkan coğrafyasına ilk seyahatine Kasım 1651 tarihinde Özi Eyaleti beylerbeyliğine tayin edilen Melek Ahmet Paşa'nın mahiyetinde bulunarak başlamıştır ve seyahati Temmuz 1653 tarihi dolaylarında İstanbul'da son bulmuştur.

Bizans ve Osmanlı Kaynaklarında Türkler ve Balkanlar

Prof. Dr. Levent Kayapınar
Milli Savunma Üniversitesi

Bizans kaynakları XIV. Yüzyılın başından itibaren Osmanlılarla ilgili bilgiler verir. Osmanlılar hakkındaki ilk bilgiler, Türklerin Batı Anadolu bölgesine gelmesi ve Bizans ile mücadelesine dairdir. XV. yüzyıla ait Bizans kaynakları ise, daha ziyade Türklerin Bizans karşısında nasıl başarılı olduklarını anlamaya yönelik bilgiler aktarır. Bu amaçla onların inançları, gelenekleri, askeri yapıları ve sultanları hakkında geniş malumat bulmak mümkündür. Bizans kaynakları XV. yüzyılın son çeyreğinde azalırken Osmanlı tarih yazımı ise aynı dönemde kendini kanıtlama dönemindedir. Bu çalışmada özellikle göç olgusu üzerinden Bizans ve Osmanlı toplumunun karşılaşması, yaptıkları savaşlar, Osmanlıların Rumeli'ye geçişi, Rumeli'yi tavattun tutması ve Anadolu'dan Türklerin Balkanlara iskanı incelenecektir. Balkanlara geçen Anadolu kökenli Türklerin buraya daha önce gelen soydaşları ile karşılaşmaları, sadece Bizans'la değil, Bulgar ve Sırp'larla olan mücadeleleri anlatılacaktır. Rumeli'ye geçen Türklerin Rumeli'ye göçü ve iskanını hem Bizans kaynaklarında hem de Osmanlı kaynaklarında verilen bilgilerle anlatılacaktır.

Sırlarda İktidar ve Tarih: 1990 Sonrası Tarihyazımı

Dr. Sevba Abdula

Fettah Efendi Eğitim ve Düşünce Derneği

Çalışma iktidar ve tarih ilişkisinin birbirini etkileyen yapısal doğasını veri olarak Sırp tarihyazımında ürettiği süreçleri incelemeye yöneliktir. 1990 sonrası dönemi merkeze alan araştırma, Sırp tarihyazımının tarihini, kurumlarını, temel eserlerini ve tarihçilerini incelemektedir. İncelenen tarih aralığı milliyetçi-geçiş ve postmodern dönem olarak iki farklı iktidar dönemini barındırmaktadır. Bu çerçevede bu dönemlerin kendi özellikleri, yapıları, dinamikleri irdelendiği gibi bu iki dönemin süreklilikleri, farklılıkları da tespit edilmeye çalışılmaktadır. Bu irdelemede Sırp tarihyazımının iktidar ve tarih ilişkisinin sonuçları, genel Sırp tarihini konu alan eserlerin Osmanlı anlatısı çözümlenerek incelenmiştir.

Balkan Coğrafyasına Yönelik Tarihi Kaynaklar ve Tarihçiler: Antik Yunan ve Roma Dönemi

Prof. Dr. Mustafa Hamdi Sayar
İstanbul Üniversitesi

Balkanlar olarak tanımlanan bölge eskiçağda farklı isimler taşıyan coğrafi bölgelerden oluşmaktaydı. Balkan yarımadasının eskiçağ boyunca Orta Avrupa ile Anadolu Yarımadası, Karadeniz ve Ege Denizi arasındaki konumu ve bu coğrafi konumuna bağlı olarak gelişen tarihi olaylar ve ortaya çıkan siyasi oluşumlar bu farklı coğrafi bölgelerdeki çeşitli kavimlerin birbirleriyle savaş ve barışa bağlı olarak gelişen ilişkileri eskiçağdan başlayarak günümüze kadar Balkanlarda oluşan çok yönlü çok kültürlü ve çok dilli yapıyı oluşturmuştur. Balkanlarda M. Ö. 7. yy. a kadar siyasi birliklilik oluşturup bölgeye egemen olan politik bir gücün varlığından söz etmek zordur. Ancak M.Ö. 7. yy. dan başlayarak Ege denizinin kuzeybatısındaki Termai körfezi civarında yerleşik Makedonya Beyliği M. Ö. 6. yy. dan başlayarak daha sonraki yüzyıllarda Ege denizinin kuzeyine kadar yayılmış ve sahil kesiminin kuzeyindeki ve kuzeydoğusundaki bölgeleri ele geçirerek güçlü bir krallık haline dönüştü. M.Ö. 4. ve 3. yy. larda Pers devletini Anadolu ve Asya'daki toprakları üzerinde yayılan Makedonya krallığı M.Ö. 214 ile 168 yılları arasında Roma devleti ile yapılan üç Makedonya savaşı sonrasında ortadan kalktı. M.Ö. 148 yılında Makedonya bölgesinin Roma tarafından eyalet haline getirilmesi sonrasında Trakya bölgesinde asimetric bir savaş sürdürmek zorunda kalan Roma tarafından M.S. 46 yılında Bulgaristan topraklarının orta ve doğu kesimlerinden başlayarak Kavalal'dan İstanbul Boğazına ve kuzeyde Tuna nehrine kadar uzanan bölgede başşehri Perinthos (Marmara Ereğlisi) olacak şekilde Trakya eyaleti kurulmuştur. Trakya eyaletinin kuzey sınırı ile Tuna nehri arasında Moesia inferior ve Moesia superior eyaletlerinin kurulduğu, Balkan yarımadasının en güneydoğu ucu olan Gelibolu yarımadasının ise Roma imparatorluk devrinde, imparatora ait arazi olarak maliye memurları tarafından yönetilmeye başlandığı, Adriatik kıyısında ise kuzeyde Dalmatia güneyde Epir eyaletleri kurulmuştur.

XVI. Yüzyıl Osmanlı Kaynaklarında Balkanlar

Prof. Dr. Ayşe Kayapınar
Milli Savunma Üniversitesi

Osmanlı kaynakları Balkanlar, Balkan tarihi ve halkları hakkında önemli bilgiler vermektedir. Osmanlıların Balkanların fethine giriştikleri 1354 sonrası dönemde Balkan coğrafyasında pek çok akın, büyüklü ve küçüklü savaşlar, şehir ve kale kuşatmaları gerçekleşmiştir. XVI. yüzyıla ait kronikler başta olmak üzere diğer yazılı Osmanlı kaynakları Balkanlar'daki yerleşim birimlerine, yerel teşkilatlanmalara, şehir ve kasabaların gelişmelerine, köy ve mezraalar hakkında değerli bilgiler vermektedir. Balkanların gayr-i Müslim nüfusu, Anadolu'dan Balkanlara Türk Müslüman nüfusun iskanı hakkında kıymetli malumata Osmanlı kaynakları sayesinde ulaşmaktayız. Osmanlı kronikleri dışında tahrir defterleri, mühimme defterleri vb. kaynaklar, Balkanlara ilişkin çeşitli konular hakkında yapılan tarih araştırmalarına veri sağlamaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Balkan coğrafyası, Balkanlardaki gayr-i Müslim ve Müslüman nüfus, Balkan bölgeleri içerisinde nüfus hareketliliği, Balkanlardan Anadolu'ya ve Anadolu'dan Balkanlara göç şeklinde sıralayabileceğimiz konular hakkında hangi Osmanlı kaynakları ne tür bilgi verdiğini tespit etmektir. Balkanlar hakkında bilgi veren bu kaynakları tasnif etmek ve muhtevasını kısaca değerlendirmek çalışmanın diğer bir amacıdır.

Bizans Metinlerine Göre Diğer “Komşu” Kabilelerin Hakları

Öğr. Gör. Maria Vasilikiotu
Ankara Üniversitesi

Bu makale, Bizans İmparatorluğu sınırları içerisinde veya dışında yaşayan “yabancı” veya “komşu” olarak nitelendirilen halkların bir değerlendirmesini ele almaktadır. Bu halkların konumlarını ve haklarını anlamak için M. S. 6.-11.yüzyıllar arasındaki Bizans tarihçilerinin metinlerinden ilgili referanslarla küçük bir araştırma yapılacaktır. “Yunanca” teriminin anlamı dönemden döneme farklılık gösterir ve bu tarihçiler tarafından farklı şekilde vurgulanır. Aynı düşünceyle, Bizans vatandaşları ile “yabancı” halklar arasındaki anlaşmalar veya savaş çatışmalarında her tarihçi farklı bir bakış açısına ve sınıra sahiptir. Tabii ki bu araştırma ile, “kimlik” kelimesinin anlamının geliştirildiğinin ve anlaşıldığının belirtilmesi önemlidir. İktidarda kim olursa olsun bir ülkedeki halkın kimlikleri çeşitlilik yaratır, ancak bu sadece ötekinin varlığıyla gerçekleşir yeter ki bu “öteki”ye saygı duyulsun. Dolayısıyla “kimlik” kelimesi, iktidardakiler veya ortak bir dil, kültür ve dine sahip geniş bir insan grubu tarafından inşa edildiğinden olumlu veya olumsuz bir çağrışım kazanır.

Uzun 19. Yüzyıl Boyunca Sırbistan'da Tarih Kaynakları ve Tarihçiler

Research Associate Ognjen Krešić
*Institute for Balkan Studies of the Serbian
Academy of Sciences and Arts*

Bu yazıda ele alınan dönem, 18. yüzyılın son on yılından Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcına kadar olan yılları kapsamaktadır. Makalenin odak noktası yalnızca Sırbistan Prensiği/Krallığı'nda doğan veya kariyerleri onunla bağlantılı olan kişiler olarak belirlenmiştir. Bu makale, Sırbistan'da tarih araştırmasının gelişimini sunmayı ve Sırbistan'ın daha geniş siyasi, sosyal ve kültürel eğilimlerle nasıl yakından iç içe geçtiğini ve bunlardan nasıl etkilendiğini göstermeyi amaçlamaktadır. Makalede ilk olarak, tarihsel araştırmalarla ilgili bilim ve eğitim kurumlarının kuruluşuna ilişkin kısa bir genel bakış sunulmaktadır. Makalenin ikinci ve ana bölümü, hem amatör hem de profesyonel olan en önde gelen Sırp tarihçilerinin çalışmalarının sunumuna ve analizine ayrılmıştır. Bu tarihçilerin birçoğu aynı zamanda siyasi şahsiyetlerdi ve toplumda önemli rolleri vardı. Makalede eleştirel yaklaşımın sözde romantik olana karşı zaferiyle sonuçlanan tarihyazımı metodolojisi üzerindeki mücadeleye özel bir önem verilmiştir. Bu gelişme, araştırılan dönemde yalnızca tarih araştırmasına damgasını vurmakla kalmamış, uzun süreli etkileri de olmuştur. Son olarak makalede, tarihi kaynakların toplanması ve yayınlanması konusundaki en önemli çabalar anlatılmaktadır.

Bosna Hersek Tarihi Çalışmaları Kaynakları (1790-1918)

Dr. Sedad Beslija
University of Sarajevo

Makalenin başında, 1790-1918 döneminde Bosna-Hersek'teki temel sosyo-politik süreçlere kısa bir genel bakış sunulmaktadır. İkinci bölümde, Bosna-Hersek'in belirli bir dönemdeki tarihini incelemenin mümkün olduğu kaynakları koruyan Bosna Hersek'teki en önemli kurum ve arşiv fonları hakkında genel bir çerçeve çizilmiştir. Bu bölümde Bosna Hersek Arşivleri, Sırp Cumhuriyeti Arşivleri, Tuzla Kantonu Arşivleri, Hersek-Neretva Kantonu Arşivleri, Travnik Kantonu Arşivleri, Saraybosna Tarihi Arşivleri, Saraybosna'daki Şarkiyat Enstitüsü arşivleri, Bosna Hersek'teki Sırp Ortodoks belediyelerinin arşivleri, Saraybosna Başpiskoposluğu arşivi, Fojnica'daki manastırın arşivi ve Saraybosna'daki Gazi Hüsrev-bey Kütüphanesi arşivleri'nde saklanan orijinal tarihi malzemeler ele alınmıştır. Ayrıca Bosna Hersek'teki basın ve dergilere ilişkin veriler de sunulmuştur. Bosnalı Dost başlıklı dergi Bosna Vilayeti'nde yayınlanan ilk dergidir ve 1879-1918 döneminde 150'den fazla farklı dergi yayınlanmıştır. Çalışmanın son bölümünde, tarih araştırmacıları ve Bosna-Hersek tarihi araştırmacıları için yararlı olan seyahatnamelerin yanı sıra yayınlanmış kaynaklar, materyaller ve basılı eserlerin bibliyografyaları alıntılanmıştır.

Bu makale, son yüzyıllarda arşivlerin ve kütüphanelerin tanık olduğu kasıtlı ve kasıtsız çeşitli tahribatlara rağmen, Bosna-Hersek tarihini tamamlayan ve geniş bir resim sunan bu arşivleri incelemeyen 1790-1918 dönemi Bosna-Hersek tarihi araştırması yapmanın imkansız olduğunu açıkça göstermektedir. Bibliyografik birimlerin, tematik ve kronolojik birimlerin sayısından bağımsız olarak, bu makalenin araştırmalarda bir kılavuz görevi göreceğini ve orijinal arşivlerde, seyahatnamelerde, baskılarda, yayınlanmış materyallerde, monografılarda, kronolojilerde ve diğer belgelerde gizlenmiş çeşitli konuların en azından kısmi bir zenginliğini ortaya çıkaracağını umuyoruz.

Son olarak, bu konuda daha fazla araştırma yapmak için Bosna Hersek dışındaki arşivlerde saklanan tarihsel döneme ilişkin orijinal materyali eklemek ve bu makalede ele alınmayan çeşitli dünya dillerinde yazılmış profesyonel literatürü de incelemek gerektiğini belirtmek gerekir.

Bulgar Tarihi Kaynakları ve Tarihçileri

Doç. Dr. Milena Petkova
Sofia University

Batı Avrupa devlet oluşumları için uzun 19. yüzyıl, yüz yılı aşkın devrimler, yönetimle uğraşan yeni seçkinlerin doğuşu, sosyal dönüşümler ve tüm bu olaylar ve devam eden değişiklikler Osmanlı imparatorluğunda yankılandı ve imparatorluğun sınırları içinde yaşayan nüfusu etkiledi. Devam eden reformlar çağı, Avrupa'yı her zaman "köprü kuran", yeni siyasi ve sosyal değişiklikleri kendi emperyal siyasi varoluş biçimine uyarlayarak dönüştüren bir imparatorluk haline getirecek. Bulgarlaristan 19. Yüzyıl'da, Bulgar Ortodoks Piskoposluğu'nun kurulması, Nisan ayaklanması, 1877-78 Rus-Türk Savaşı ve kurtuluşa yol açan ayrı bir kilisenin tanınması mücadelesi gibi büyük değişikliklerle karşılaşmıştır. Bu makale en önemli belgelerden bazılarını sunmaktadır – farklı kayıt defterleri, hatıralar, gazeteler, dergiler vb. ve aynı zamanda o zamanın Bulgar tarihçiliğinin temsilcileri: Spiridon Palauzov, Dr. Ivan Seliminski, G. St. Rakovski, Stefan Zahariev, Marin Drinov, Zahari Stoyanov, Konstantin Jireček, vb. gibi eserler ve Bulgar tarihçiliğinin temsilcilerini etkileyen 19. yüzyılın farklı felsefi ve politik okullarının etkisinin izini sürmektedir.

Bosna-Hersek'in Modern Tarihyazımına Kısa Bir Bakış

Doç. Dr. Amir Duranoviç
University of Sarajevo

Bosna-Hersek'in Modern Tarihyazımı, geçen asrın koşullarında şekillenen ve bağımsızlık sonrası günümüz Bosna-Hersek'inde giderek gelişen bir dizi evreden oluşur. Bu çalışmada, modern Bosna-Hersek tarihyazımının öncelikle evreleri analiz edilmeye çalışılmıştır. Bosna tarihinin tarihyazımında nasıl ele alındığı, Osmanlı öncesi, Osmanlı dönemi ve sonrası modern dönem başlıklarının nasıl tetkik edildiği üzerine durulmuştur. Ayrıca, Bosna-Hersek tarih yazımının uluslararası tarihyazımındaki yeri ve konumu da tespit edilmeye çalışılmıştır.

Balkan Tarihyazımında Tartışmalı Bir Mesele: Osmanlı Devleti'ni 93 Harbi'ne Kim Soktu?

Dr. Kasım Hızlı
*T.C. Cumhurbaşkanlığı
Devlet Arşivleri Başkanlığı*

Büyük toprak kayıplarıyla sonuçlanan 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, imparatorluğun kaderi hakkında uluslararası dengede önemli kararların alındığı ve uygulandığı bir dönemeç oldu. 1856 Paris Antlaşması'yla Osmanlı Devleti lehine oluşan denge ortadan kalkarak Osmanlı topraklarının paylaşımına imkân sağlayan bir zemin ortaya çıktı. Savaş sadece toprak ve insan kayıplarıyla sonuçlanmadı. Türk siyasi tarihinin dönüm noktalarından olan Kanun-ı Esasi'nin askıya alınıp Meclis-i Mebusan'ın kapatılması uzun yıllar tartışılacak bir dönemi başlattı. Savaşın sonucuna göre yazılan tarihlerde iki kutuplu bir anlatı oluşturuldu. Kimi tarihçiler ve tarihi siyasi amaçla kullanan yazarlar mağlubiyeti yükleyebilecekleri bir sorumlu arayışına girdiler. Savaşa II. Abdülhamid'in sebep olduğunu savunanlar, savaşın akıbeti ve sekteye uğrayan anayasa hareketinden padişahı sorumlu tuttular. Ülkeyi savaşa Midhat Paşa'nın soktuğunu iddia edenler ise ağır yenilginin faturasını Midhat Paşa ile onun temsil ettiği meşrutiyet ve anayasa hareketine yüklediler. Bu çalışmada söz konusu iki anlatıyı temsil eden metinlerden bir kısmına yer verilerek iki kutuplu tarih anlatısının ortaya çıkardığı subjektif değerlendirmeler sorgulanmıştır. Çalışmanın amacı, tarihi siyasi ve ideolojik amaçlara göre şekillendirme çabasının ürünü olan metinlerdeki kaynak kullanımı ve metodoloji sorunlarına dikkat çekmek ve Türk tarihinin tartışmalı başlıklarından biri durumundaki Rus savaşına giriş sorunsalını analiz etmektir.

Katılımcılar

Doktora Öğrencisi Umut Başat

1994 yılında Ankara'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini aynı şehirde tamamladı. 2013-2017 yılları arasında Ege Üniversitesi Tarih Bölümünü bitirdi. 2018 yılında girdiği Ege Üniversitesi Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalı yüksek lisans programını "Taranto Kontu Bohemond (Hayatı ve Faaliyetleri)" başlıklı tezini başarıyla savunarak tamamladı. Dokuz Eylül Üniversitesi Tarih Anabilim Dalı'nda doktora eğitimini sürdürmektedir. "Anadolu'ya Saplanan Hançer: Antakya Prinkepsi Bohemond'un Hayatı ve Faaliyetleri" başlıklı bir kitabı bulunmaktadır.

Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu

Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu, Balkan ve Doğu Avrupa tarihi ve siyaseti uzmanıdır ve YTÜ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünde görev yapmaktadır. 1987-1991 yılları arasında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde tarih okudu. 1991 yılında 1416 sayılı kanuna göre yurt dışı yüksek lisans ve doktora bursunu birinci olarak kazandı. Münih Üniversitesinde Doğu ve Güneydoğu Avrupa Tarihi alanında yüksek lisans ve doktora yaptı. Üç yıl Münih Üniversitesinde öğretim üyesi olarak çalıştı. 2003'te Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'ne Yardımcı Doçent olarak atandı, 2008'te Doçent, 2014'te Profesör oldu. 2006-2009 yılları arasında bölüm başkan yardımcılığı, 2009-2010 döneminde ve Ekim 2015-Temmuz 2016 dönemlerinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi dekan yardımcılığı görevinde bulundu. 2017 Aralık-2020 Aralık arasında Yıldız Teknik Üniversitesi Senato üyesi olarak görev yaptı. YTÜ "Balkan ve Karadeniz Araştırmaları Merkezi (BALKAR)" nin kuruluşuna öncülük etti ve 2010'dan beri BALKAR'ın müdürlüğü görevini sürdürmektedir. Balkanlar, Karadeniz ve Kafkaslar üzerine Türkçe, Almanca ve İngilizce olmak üzere çok sayıda kitap ve makalesi yayınlanmıştır. Araştırmalarında birinci el kaynak kullanmanın önemine inanmakta olan Hacısalihoğlu çok iyi düzeyde Almanca ve İngilizce bilmekte, ayrıca Bulgarca, Yunanca, Makedonca, Sırpça-Hırvatça-Boşnakça, Arnavutça, Rusça, Fransızca kullanmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Doç. Dr. Neriman Ersoy Hacısalihoğlu

1970 yılında Bulgaristan'da doğdu. Yüksek öğrenimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde tamamladı. Yüksek Lisans eğitimini 1993-1996 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Tarih Anabilim Dalı, Yakınçağ Tarihi Bilim Dalında "Bulgaristan Prensiği'nde Türk Emlâkı (1876-1908)" adlı çalışması ile bitirdi. 1997 yılında aynı Enstitü'de Doktora öğrenimine başladı ve 2004 yılında "XIX. Yüzyılda Filibe Şehri (1839-1876)" konulu doktora tezini tamamladı. 2005 yılında Almanya'nın Münih Üniversitesinde Almanca dil kursuna devam etti ve araştırmalar yaptı. 1994 Kasım ayında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Yakınçağ Tarihi'nde Okutman olarak çalışmaya başladı. 2007 yılında aynı kürsüde öğretim üyeliği kadrosuna atandı. 2018 yılında ise Üniversiteler Arası Kurul'dan Doçentlik unvanını aldı. 19. Yüzyıl Balkanların sosyal ve siyasi tarihi üzerine yurtiçi ve yurt dışında yayınlanmış çok sayıda makalesi bulunmaktadır. Araştırmalarında bölge dili olarak Bulgarca, Rusça ve Makedonca kullanmaktadır. Evli ve iki çocuk annesidir.

Doktora Öğrencisi Bahadır Bakkaloğlu

6 Haziran 1992 yılında İstanbul'un Fatih ilçesinde doğdu. İlk öğrenimini 1998-2006 yılları arasında Halil Bedii Yönetken İlköğretim Okulu'nda, orta öğrenimini 2006-2010 yılları arasında Gürlek Nakipoğlu Lisesi'nde tamamladı. 2010 yılında girdiği Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tarih Bölümü'nden 2014 yılında mezun oldu. Aynı yıl girdiği Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Programından 2018 yılında "H.1112-1114 [M.1700-1702] Tarihli 8 Numaralı Selanik Şer'iyye Sicili (Metin ve Değerlendirmesi)" başlıklı tez ile mezun oldu. Yine 2018 yılında T.C. Selanik Konsoloslugu tarafından düzenlenen "Gazi Evrenos Bey ve Evrenos Ailesi'nin Yunanistan ve Balkanlar'daki Kültürel Mirası" konulu uluslararası sempozyum kapsamında Selanik'te "Evrenos Bey Vakıflarının XVII. Yüzyıl Başında Selanik Şer'iyye Sicillerine Yansıması" adlı bir bildiri sundu. 2019 yılında Ankara Üniversitesi Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı'nda doktora eğitimine başladı ve halen doktora eğitimine burada devam etmektedir. 2021 Yılında Anadolu ve Rumeli Araştırmaları Dergisi'nde (ANKARAD) aynı konu başlıklı bir makalesi yayınlandı. İyi derecede İngilizce ve Osmanlı Türkçesi bilmektedir. Bekar ve halen İstanbul'da ikamet etmektedir.

Doç. Dr. Özgür Kolçak

2 Haziran 1979'da İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde başladığı yüksek öğrenimini 2001'de tamamladı. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne taktim ettiği "Osmanlılarda Bir Küçük Sanayi Örneği: Selanik Yünlü Dokumacılığı (1500-1650)" başlıklı yüksek lisans tezi 2005'te kabul edildi. "XVII. Yüzyıl Askeri Değişimi ve Osmanlılar: 1660-64 Osmanlı-Avusturya Savaşları" başlıklı doktora tezini Prof. Dr. Feridun M. Emecen danışmanlığında 2012'de tamamladı. Avusturya Uluslararası Değişim Kurumu'ndan (OeAD) aldığı bursla 30 Eylül 2007-1 Şubat 2007 tarihleri arasında Viyana Üniversitesi Orientalistik Enstitüsü bünyesinde araştırmalarda bulundu. 2008 yılının Ağustos-Ekim aylarında Almanya Uluslararası Değişim Kurumu'nun (DAAD) mali desteğiyle Leipzig'te Almanca dil eğitimi gördü. 2009 Mart-Aralık aylarında TÜBİTAK bursiyeri olarak Avusturya Devlet Arşivi ve Milli Kütüphanesi'nde doktora araştırmaları yürüttü. Viyana Üniversitesi Orientalistik Enstitüsü'nde 2013'te Mart-Eylül ayları boyunca 17. Yüzyıl Osmanlı-Habsburg Diplomatik İlişkileri hakkında yürüttüğü çalışmalar TÜBİTAK tarafından desteklendi. 17. yüzyıl Osmanlı diploması tarihi üzerine tetkiklerini OeAD burslusu olarak Haziran-Ekim 2014 tarihlerinde Viyana'da sürdürdü. 2016 Temmuz'unda Macar Bilimler Akademisi'nin davetlisi olarak bulunduğu Budapeşte'de bulundu. 2016'da Türkiye Bilimler Akademisi Üstün Başarılı Bilim İnsanı Ödülünü aldı. 2022 Mart-Ağustos aylarında TÜBİTAK'ın desteğiyle Macar Bilimler Akademisi'nde Macaristan'daki Osmanlı askerî yapıları hakkında araştırmalar yaptı. 2018'de OeAD'den aldığı Richard Plaschka Stipendium-Postdoc desteği kapsamında 17. yüzyılda Osmanlı topraklarında Avusturyalı ve Macar esirler üzerine incelemelerini halen sürdürmektedir.

Prof. Dr. Levent Kayapınar

Prof. Dr. Levent Kayapınar, Ankara doğumlu olup Lisans öğrenimini Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümünde 1985-1989 yılları arasında tamamladı. Yüksek Lisans eğitimini 1993 yılında araştırma görevlisi olarak çalıştığı Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih (Ortaçağ Tarihi) Anabilim Dalı'nda "Bizans İmparatoru II. Manuel Palaiologos'un Mektuplarının Tarihi Kaynak Olarak Değerlendirilmesi (1389-1402)" başlıklı tezi ile tamamladı. Doktora öğrenimini 1993-1999 yılları arasında yine Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih (Ortaçağ Tarihi) Anabilim Dalı'nda "Osmanlı Klasik Dönemi Mora Tarihi" başlıklı tezi ile bitirdi. 1991-1992 öğretim yılında görevli olarak Atina Üniversitesi, Filoloji Fakültesi'nde Yunanca Derslerini takip etti. 1994-1995 öğretim yılında Atina Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde devlet burslusu olarak araştırma yapmak üzere bulundu.

2001 yılında Atina'da Post-doktora yapmak üzere bulundu. 2003 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümüne yardımcı doçent olarak atanan Dr. Levent Kayapınar, 2006 yılında Yeniçağ ve Yakınçağ Tarihi Alanında Doçentlik unvanını almaya hak kazandı. 2012 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümüne profesör olarak atandı. 2014 yılında İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü Ortaçağ Anabilim Dalına profesör olarak görev yaptı. 2017 Ekim ayında Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Tarih Bölümü Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalına profesör olarak atandı. Aralık 2018 tarihinden itibaren Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Batı Dilleri Bölümü Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalına profesörlük kadrosuna atanarak Çağdaş Yunan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Başkanı olarak görevlendirildi. 2021 tarihinden itibaren Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanı olarak görev yapmaktadır. Prof. Dr. Levent Kayapınar, İngilizce ve Yunanca bilmektedir. Osmanlı dönemi Balkan Tarihi, Bizans ve Yunanistan tarihi ve Osmanlı akıncı aileleri konusunda Türkçe, İngilizce, Bulgarca ve Yunanca olarak çok sayıda makalesi ve kitabı bulunmaktadır.

Dr. Sevba Abdula

Sevba Abdula 1984 yılında Üsküp'te doğdu. 2008 yılında lisans eğitimini Ankara Üniversitesi İktisat bölümünde tamamladı. İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler alanında Din ve Milliyetçilik: Sırp Ortodoks Klisesi ve Sırp Milliyetçiliği Örneği başlığı ile yüksek lisans eğitimini tamamladı. Çalışmalarında Balkanlarda modernleşme, din-devlet ilişkileri ve siyasi tarih merkez konumdadır. Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası ilişkiler bölümünde doktora çalışmalarını sürdürmektedir. Evli ve kız çocuğu babasıdır.

Prof. Dr. Mustafa H. Sayar

1958 yılında İstanbul'da doğan Mustafa H. Sayar. İlk, orta ve lise eğitimini İstanbul'da tamamladıktan sonra 1974 yılında İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Klasik Diller ve Edebiyatları Bölümüne kayıt oldu. 1978 yılına kadar süren lisans eğitimi sırasında Klasik Eskiçağ Dilleri olan Eskiçağ Grekçesi ve Latince'nin yanısıra Eskiçağ Tarihi ve Klasik Arkeoloji kürsülerinden sertifikalar yaptı. 1979 ile 1986 yılları arasında İstanbul Arkeoloji Müzelerine müze asistanı olarak çalıştıktan sonra önce Köln Üniversitesi, Eskiçağ Tarihi Bölümünde bir sömestr eğitim aldıktan sonra Viyana Üniversitesi Eskiçağ Tarihi doktora programına kayıt oldu ve 1989 yılında doktora eğitimi tamamlayarak aynı yıl Viyana Üniversitesi Eskiçağ Tarihi Bölümünde araştırma asistanı olarak görev aldı ve bu görevi 1997 yılına kadar sürdürdü. 1998 yılı başında Alexander von Humboldt vakfının doktorasını yayınlamış olan bilim insanlarına verdiği doktora sonrası araştırma bursu ile 1.5 yıl Köln Üniversitesi Eskiçağ Tarihi Bölümünde Çukurova Bölgesi Eskiçağ Yerleşim Tarihi ve Tarihi Coğrafyası üzerine çalıştı. 1999 yılı ortasından başlayarak 2002 yılına kadar Bonn Üniversitesi Klasik Arkeoloji bölümünde Çukurova'nın Eskiçağ döneminde başka bölgelerden aldığı ve başka bölgelere aktardığı kültürel etkileşimler üzerine çalıştı. 2003 yılında İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Eskiçağ Tarihi Bölümüne profesör olarak atandı. Halen sürdürdüğü bu görevi sırasında Trakya ve Çukurova bölgelerine eskiçağ yerleşim tarihi ve tarihi-coğrafyasına yönelik araştırmalarını sürdürdü.

Prof. Dr. Ayşe Kayapınar

Prof. Dr. Ayşe Kayapınar, Bulgaristan'ın Provadia kentinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Bulgarca, Lise öğrenimini de Fransızca eğitim yapan okullarda tamamladı. Lisans öğrenimini Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümünde 1992-1996 yılları arasında tahsil etti. Yüksek Lisans eğitimini 1998 yılında araştırma görevlisi olarak çalıştığı Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Tarihi Anabilim Dalında “Bulgaristan'da Osmanlı Egemenliğinin Kurulması” başlıklı tezi ile tamamladı. Doktora öğrenimini 1999-2004 yılları arasında Paris'te École des Hautes Études en Sciences Sociales'de Histoire et Civilisations Bölümünde Prof. Dr. Gilles Veinstein'in danışmanlığında hazırladığı “Le sancak ottoman du Vidin du XVe à la fin du XVIe siècle” başlıklı tezi ile bitirdi. Bu dönemde Nicolas Vatin ve Irène Beldiceanu gibi tarihçilerle de yakından çalışma imkânı buldu.

2005 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümüne yardımcı doçent olarak atanan Dr. Ayşe Kayapınar, 2009 yılında Yeniçağ ve Yakınçağ Tarihi Alanında Doçentlik unvanını almaya hak kazandı. 2014 yılında İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü Yeniçağ Anabilim Dalına profesör olarak atandı. 2017 Ekim ayında Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Tarih Bölümü Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalına profesör olarak atandı. Aynı tarihte Tarih Bölümü Başkanı ve Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezinin Müdürü olarak görevlendirildi. 2019 Temmuz ayından itibaren Milli Savunma Üniversitesi Tarih Bölümünde profesör olarak görev yapmaktadır. Bulgarca, Fransızca, İngilizce ve Rusça bilmekte olan Prof. Dr. Ayşe Kayapınar'ın Balkanlar'da Türk tarihi, Osmanlı dönemi Balkanlar ve erken dönem Alevilik-Bektaşılık üzerine Türkçe, Bulgarca, Yunanca, İngilizce ve Fransızca dillerinde yazılmış çok sayıda makalesi ve 3 kitabı bulunmaktadır.

Öğr. Gör. Maria Vasilikiotu

Maria Vasilikiotou Yanya Üniversitesi Filoloji bölümü mezunudur. Yüksek lisansını Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Şu anda Ankara Üniversitesi Eski Yunan Dili bölümünde ve Modern Yunanca Dili bölümünde çalışmaktadır. Çalışma alanları papirüs ve Bizans metinlerinin tercümeleridir. Bu konuyla ilgili çeşitli makaleler yazmıştır.

Research Associate Ognjen Krešić

Ognjen Krešić, PhD, Sırbistan Bilim ve Sanat Akademisi Balkan Araştırmaları Enstitüsü'nde araştırma görevlisidir. Başlıca araştırma konuları, ortodoks manastırcılık ve Hilandar manastırının ve 18. yüzyıldaki Athos Dağı'nın tarihi; 18. yüzyılda Osmanlı Balkanlarında gayrimüslimlerin sosyal ve kültürel tarihi; ve aynı dönemde Balkanlar'da tarihçiliğin gelişimi. “Hilandar Manastırı ve Doğu Balkanlar'da 18. Yüzyılda Kültürel ve Ekonomik Bağlar” başlıklı birçok araştırma makalesinin ve monografinin yazarıdır.

Dr. Sedad Beslija

12 Temmuz 1985 tarihinde Bosna'nın Prijedor şehrinde doğmuştur. 2009'da Sarajevo Devlet Üniversitesi, Felsefe Fakültesi, Tarih Bölümü, Tarih ve Türkçe Dili ve Edebiyatı'ndan mezun olmuştur. Yüksek lisansını aynı üniversitede "XVI. Asrın Sonlarında Kadar Bosna'da Osmanlı Hakimiyetinin İstikrarı İçin Alınan Tedbir ve Yöntemler" başlıklı teziyle tamamlamıştır. "Zitvatorok Antlaşmasından Karlovça Barış Antlaşmasına kadar (1606-1699) Hersek Sancağında Sosyal-Siyasi Durumu" başlıklı teziyle aynı üniversitede doktorasını da tamamlamıştır. 12 Ekim 2009'dan itibaren Sarajevo Üniversitesi Tarih Enstitüsü'nde araştırmacı-tarihçi olarak çalışmaktadır. Aralık 2018'den itibaren Zenica Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde doçent olarak Bosna Hersek Tarihi dersini vermek için öğretim üyesi oldu. Bugüne kadar bir kitap olmak üzere (İstimâlet-XV. ve XVI. asırlarda Osmanlı Siyasi Stratejisinde Bosna, Sarajevo Üniversitesi Tarih Enst., 1. baskı, 2017 – Bosnaca dili) birçok çeviri, tarih alanında 21 uzman makale ve çalışma yayınlamış, yurtiçinde ve yurtdışında tarih sempozyum ve konferanslara katılmış, 7 ilmi projeye imza atmıştır.

Doç. Dr. Milena Petkova

Milena Petkova, Sofya Üniversitesi "St. Kliment Ohridski" mezunudur. "16. Yüzyılda Doğu Yukarı Trakya'nın demografik ve ekonomik gelişimi" başlıklı teziyle doktora derecesini kazanmıştır. İstanbul'daki Amerikan Araştırma Enstitüsü'nde (ARIT) uzmanlaşmıştır. Burada yörüklerin göçebe gruplarının yerleşikleştirilmesi, 15-16. yy. ve Trakya'daki ekonomik faaliyetleri konusunda ders verme yetkisine sahiptir. Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik ve demografik tarihi (Bulgar toprakları, 15-17 yy), Osmanlı dili ve paleografya üzerine dersler vermektedir. Hala Sofya Üniversitesi "St. Kliment Ohridski" Tarih bölümünde öğretim üyesidir.

Doç. Dr. Amir Duranović

Dr. Amir Duranović, Saraybosna Üniversitesi Felsefe Fakültesi Tarih Bölümü'nde profesör. Saraybosna Üniversitesi Tarih Bölümü'nde lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamlamıştır. Bosna-Hersek'te ve yurt dışında çok sayıda konferans ve bilimsel etkinliklerin katılımcısıdır. Güneydoğu Avrupa ve Bosna-Hersek Modern Tarihi üzerine yerel ve uluslararası projelerde temsilci olarak yer almış ve liderlik üstlenmiştir. Avusturya, Hırvatistan, Sırbistan, Karadağ, Kuzey Makedonya, Slovenya, Türkiye, Almanya, Hollanda, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri ve Çin'de konferanslara katıldı. Bosna-Hersek ve Güneydoğu Avrupa Tarihi üzerine üç kitabın ve çok sayıda bilimsel makalenin yazarıdır. Tarih Araştırmaları Merkezi'nin müdürü ve Felsefe Fakültesi'nde bilimsel araştırma, uluslararası akademik işbirliği ve yayınlardan sorumlu dekan yardımcılığı görevlerini sürdürmektedir.

Dr. Kasım Hızlı

1985 yılında Tarsus'ta doğdu. 2004 yılında Tarsus Cengiz Topel Lisesi'nden, 2008 yılında Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde, "Louis Sabuncu ve Sultan II. Abdülhamid'e Sunduğu Layihalar" başlıklı tezle 2014 yılında yüksek lisansını tamamladı. Aynı enstitüden "Paris Büyükelçisi Salih Münir Paşa'nın (Çorlu) Hayatı ve Faaliyetleri (1857-1939)" başlıklı tezle 2020 yılında doktora derecesini aldı. 2010 yılından beri T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'na bağlı Osmanlı Arşivi'nde (İstanbul) çalışmaktadır. II. Abdülhamid dönemi saray idaresi, basın rejimi ve diploması tarihi konusunda çalışmalarını sürdürmektedir.

Düzenleme Kurulu

Doç. Dr. Abdulkadir Macit (Kocaeli Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim Erol (Kırklareli Üniversitesi)
Prof. Dr. Levent Kayapınar (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu (Yıldız Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa Hamdi Sayar (İstanbul Üniversitesi)

Bilim Kurulu

Doç. Dr. Amir Duranoviç (Saraybosna Üniversitesi)
Prof. Dr. Ayşe Kayapınar (Milli Savunma Üniversitesi)
Doktora Öğrencisi Bahadır Bakkaloğlu (Ankara Üniversitesi)
Arş. Gör. Cemal Atabaş (İstanbul Üniversitesi)
Ar. Gör. Elif Özdoğan (Mardin Artuklu Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul Ökten (Medeniyet Üniversitesi)
Doktora Öğrencisi Esra Bembeyaz (İstanbul Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Halil İbrahim Erol (Kırklareli Üniversitesi)
Dr. Kasım Hızlı (T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı)
Prof. Dr. Levent Kayapınar (Milli Savunma Üniversitesi)
Öğr. Gör. Maria Vasilikiotu (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Ali Beyhan (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu (Yıldız Teknik Üniversitesi)

Bilim Kurulu

Doç. Dr. Milena Petkova (Sofia University “St. Kliment Ohridski”)
Prof. Dr. Mustafa Hamdi Sayar (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Neriman Hacısalihoğlu (İstanbul Üniversitesi)
Dr. Ognjen Krešić (Institute for Balkan Studies of the Serbian Academy of Sciences and Arts)
Doç. Dr. Özgür Kolçak (İstanbul Üniversitesi)
Doç. Dr. Özlem Başarır (İnönü Üniversitesi)
Dr. Sedad Beslija (University of Sarajevo)
Dr. Öğr. Üyesi Selahattin Polatoğlu (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
Dr. Sevba Abdullah (Fettah Efendi Eğitim ve Düşünce Derneği)
Prof. Dr. Todor Popnadelev (Sofia University “St. Kliment Ohridski”)
Doktora Öğrencisi Umut Başat (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Uygur Aydemir (Üsküdar Üniversitesi)
Prof. Dr. Yusuf Ayönü (Ege Üniversitesi)

Sekreteryaya

Esra Bembeyaz
Merjema İmamovic
Sümeyye Cinisli

geleniğin birikiminden yeni bir dūřüncenin inřasma...

ilem 20
ilmi etüdler derneği .yıl